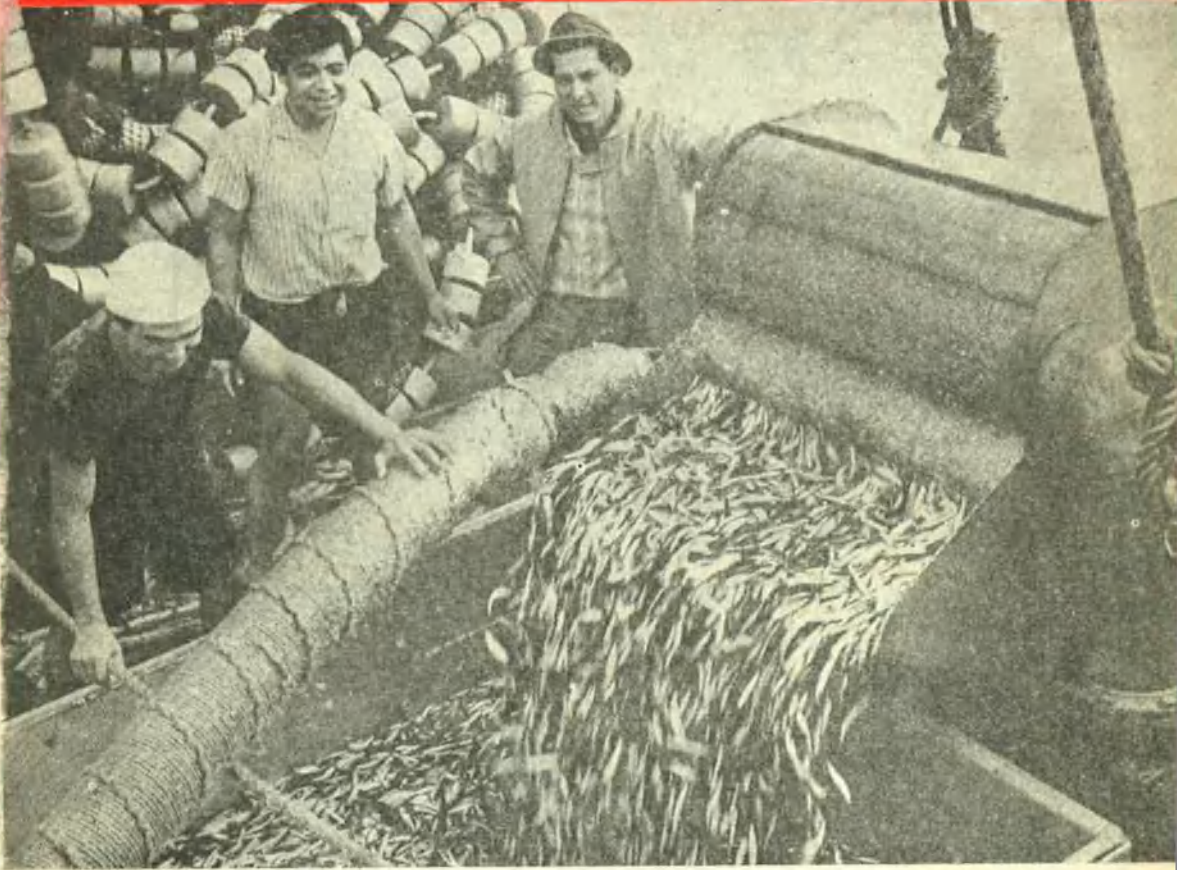

1967
5

BALIK ve BALIKÇILIK

Kuruluşu : 1953

İÇİNDEKİLER

Denizde Yaşayan Memeli Hayvanlar (Kısım: XIII)	1	Etkisi	10
Tatlı Su Balıkçılığımızın Geleceği ve Balık Sosisleri hakkında düşünceler	8	«Akdeniz Balıkçılık Genel Konseyi» Muaddel Anlaşması	13
Meteorolojik Şartların Balıkçılıktaki		Balık Unu Üretimi (Kısım: I)	21
		Dünya Balıkçılık Âlemi	23

CİLT: XV

SAYI : 1

OCAK — ŞUBAT 1967

ET ve BALIK KURUMU GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

TARAFINDAN YAYINLANIR

BAŞAK SİGORTA A.Ş.

Türkiyede Sermayesi ve Teşkilâtı En Büyük Sigorta Şirketi
Sermayesi : 3.000.000

**YANGIN — NAKLİYAT — HAYAT — KASKO — TRAFİK
FERDİ VE KOLLEKTİF KAZA — HIRSIZLIK
CAM KIRILMASI — UMUMİ MES'ULİYET
S İ G O R T A L A R I**

Çabuk İş — Kolay Ödeme

**TÜRKİYENİN HER TARAFINDA
T. C. ZİRAAT BANKALARI,
EMNİYET SANDIKLARI ve
TURİZM BANKASI**

A C E N T E L E R İ D İ R

Telefon: 471648 - 478354 - 470727 - 475676

EBK 5/1967

5 MAYIS 1967

Devlet Nüshası

BALIK ve BALIKÇILIK

Kuruluşu : 1953

ET ve BALIK KURUMU TARAFINDAN İKİ AYDA BİR YAYINLANIR

CİLT: XV

SAYI: 1

OCAK - ŞUBAT 1967

7 DENİZDE YAŞAYAN MEMELİ HAYVANLAR x 630
(KISIM: XIII)

Yazan : Emekli Koramiral
Şeref Karapınar

Ayı balığı (seal) avcılığı (Devamı):

Alaska Fur seal'lerinin derisi kadife gibi ince ve yumuşak tüylerle kaplıdır. Fakat fok canlı iken onun yalnız sert ve kaba kıllı dış derisi (postu) görünür. İmalâtçılar hayvanı soğuk ve rutubetten muhafaza eden bu kaba kılları temizledikten sonra deriyi iç kısmı ile teşhir ederler. Bu iç derinin beher pus karesinde 300.000 adet ince tüy bulunduğu tesbit edilmiştir. Bu deri o kadar ince ve yumuşaktır ki bütün bir hayvanın derisi bir peçete halkasından geçirilebilmektedir. Güzelliği, zarâfeti, dayanıklılığı ve nedreti dolayısıyla kürkler arasında (Altın ayarı) tâbir edilmekte olup ticarî kıymeti bakımından diğer kürkler mukayesesinde istikrarını daima muhafazâ edegelmektedir.

Orta boy bir kadın mantosuna 6 - 10 fok derisi gider. Fiyatı da 1500 - 2000 dolar arasında değişir. Derilere kürk haline getirilmek üzere nebatî boyalarla üç renk verilmektedir. Nârelî siyah, Saffron (koyu portakal rengi) ve Matara (parlak koyu kırmızı rengi).

1955.6 SA 122

x

Hâlen Pribilof adalarında senede 6500 fur seal avlanmaktadır. Bu miktar dünya istihsalinin %80 ine tekabül etmektedir. Halbuki 1871 - 1890 seneleri arasındaki yirmi yıllık işletmenin hâsılası 115.000 foka baliğ olmaktadır ki her sene bu tempo ile devam etseydi bu hayvanların nesillerinin tükeneyeceği muhakkak idi.

1911 de tahakkuk ettirilen programla fur seal istihşâli bugün Amerikan milletine senede asgarî bir milyon dolar gelir sağlamaktadır. Pribilof adalarının keşfinden bu yana Alaska fok sürüleri takriben on milyon deri vermiş ve Amerika hazinesine takriben 17 milyon dolarlık bir kazanç sağlamıştır ki vaktiyle Birleşik Amerikanın Alaskayı satın almak için ödediği 7200000 doların iki buçuk mislini geri getirmiş bulunmaktadır.

Greenland seal ve Hooded seal türlerinin avcılığı:

Bu fok türlerinin avcılığı kış mevsiminin sonlarına ve ilkbaharın başlarına tesadüf eden mart ve nisan aylarında yapılmaktadır. Bu av yüzen buz parçaları üzerinde cereyan eder. Bu sebeple oldukça tehlikeli ve büyük cesaret isteyen bir iştir. Fok avına çıkan gemiler meşe ağacından sureti mahsusada sağlam bir şekilde inşa edilmiş tekneler olup çelik sertliğindeki buzların darbelerine karşı mukavim olmalarına rağmen yine de bir kısmı kuzeydeki buzlar arasına sıkışarak kalmakta veya parçalanıp batmaktadırlar.

Greenland seal veya Harp seal denilen fok türü ile Hooded seal türü mart ayı sonlarında yavrulamak üzere buzlar üstüne çıkarlar ve umumiyetle geçen seneden hâmile kaldıkları yavruyu dünyaya getirirler. Genel olarak bir ve nadiren iki yavru yaparlar. İşte bilhassa bu yeni doğan yavrular buzlar üzerinde kürkleri ve yağı için avlanmaktadırlar.

Harp seal veya Greenland seal (PHOCA GROENLANDICA) türünün üç üreme sahası bilinmektedir:

1 — New Foundland ile Labrador arasındaki sahada sürüklenen buzlar.

2 — İzlanda ve Spitsbergen adaları arasında ve Jan Mayen adasının kuzeyinde kalan ve Norveçlilere ait olan Western Ice isimindeki sahada sürüklenen buzlar.

3 — Kuzey kutup denizinde beyaz denizin ağzındaki Ruslara ait saha.

Western Ice sahasındaki Jan Mayen adası kuzey buz denizlerinin ıssız, vahşi tabiatı içinde sisler arasında görünen kayalık bir ada olup bir Norveç meteoroloji istasyonu dünyanın en fırtınalı noktası addedilen bu hücrâ adada daimî faaliyet halindedir. Norveç hükûmetinin fok nesillerinin idamesi için uzun seneler bu hayvanların hayat şartlarını tetkik ettikten sonra edindiği tecrübelerle mer'iyete koyduğu av nizamna-

mesi her sene av mevsiminin hükümetçe ilân edilmesini âmir olup gemilerin av mevsiminden en az bir hafta evvel av sahasında bulunmalarını ve buz şartlarını keşfile fok sürülerinin yerlerini tesbit etmesini ve bunun en evvel tesbit eden gemilerin diğerlerini derhal haberdâr etmesini icap ettirmektedir. Bu ise ekseriya gemilerin çetin buz ovaları arasında yüzlerce mil seyretmesini intaç etmektedir. Av müddeti her ne kadar bir buçuk ay devam etmekte ise de küçük av teknelerinin buzlar arasında sıkışıp kalması ihtimaline karşı gemiler en az üç aylık ikmâl yaparak mart ayı ortalarından itibaren Norveç'in Alesund ve Tromsö limanlarından filolar halinde hareket ederler. Kuzey istikametinde seyreden bu gemiler takriben bir haftalık seyirden sonra evvelâ Western İce'nin yan sınırlarını gösteren ilk buz serpintleriyle karşılaşır. Biraz sonra da ufuk üzerinde ilerdeki buz sahasının mevcudiyetini belli eden beyaz bir kuşak görülür. Bu, ufukta buzlardan semaya akseden ziyadır. Daha sonra sularla sürüklenen buzlara tesadüf edilir, ve küçük buz kitleleri gittikçe geminin etrafını sarmağa baş'arlar. Bu buzlar gittikçe büyür ve gemi mütemadî manevralarla bunlardan sakınarak ilerlemesine devam eder. Bâzan rüzgârın havada uçurduğu milyonlarca buz kristali güneşin ışınlarıyla harikulâde kızıl renkli bir buz tipisi meydana getirirler. Bâzan fırtınalı havalarda buzların altında denizi kabartan dalgalar hâsıl olur ve büyük tarâkalarla kırılan buz kitleleri rüzgâr ve dalgaların tesiriyle şiddetle gemiye çarparak büyük tehlikeler yaratır. İşte bu muhâtaralı ve yorucu seyirden sonra nihayet üreme sahasına gelinir. Burada buzlar arasındaki siyah sularda yüzlerce, binlerce fokun yüzdüğü, buzlar üzerinde yeni doğmuş yavru'ların ağlar gibi sesler çıkararak annelerini çağırdıkları işitilir. Bu sesler insanda ağlayan çocuklar veya martı sesleri intibasını uyandırır.

Bundan sonra fok avı başlar. Avcılar gemiden buzların üstüne inerler, kaygan satırlı buzların birisinden ötekine atlayarak fok yavrularını yakalarlar. Bu atlamalar arasında avcılardan denize düşenler olur ve arkadaşlarının yardımı ile derhal çıkarılır. Bu gibi kazalar günde bir kaç defa vâki olursa da kutupların temiz havası soğuk algınlığına mâni olur.

Bu avlama esnasında ergin foklar umumiyetle buzlar arasındaki sulara dalarak kaçmağa muvaffak olurlar. Fakat yavrular hem onlar kadar sür'atle sürünerek kaçamadıkları ve hem de esasen henüz yüzme bilmedikleri için derhal yakalanır ve öldürülürler ve dördü beşi bir arada ucu kancalı halatlarla yedekte çekilerek gemiye getirilirler. Bu sevimli, kreme çalar beyaz renkli yavruların öldürülmesi cidden hazindir. Bu zavallılar, yumuşak ve lekesiz beyaz tüyleri arasında bir çift yıldız gibi parlayan iri siyah gözleriyle insana o kadar mâsûmane ve serzenişkâr

bakarlar ki bunları öldüren avcıların içi sızlar ve elleri titrer. Kaçmağa muvaffak olan anaları ise biraz ötede buzlar arasındaki sulardan kafalarını kaldırarak yavrularının akıbetini dehşetle ve kederle seyrederek.

Harp seal yavruları henüz iki üç günlük iken yakalanırsa kürkleri beyaz ve çok yumuşak olur. «White coat» adı verilen lüks ve kıymetli kürkler bunlarla yapıldığından bu fok türünün yavrularına da aynı isim verilmiştir. Yavrular doğdukları zaman 7 - 9 libre ağırlıkta olurlar. İlk ay tamamiyle ana sütü ile beslenirler. Bu süt % 48 yağ ihtiva eder ki inek sütünün % 4 ihtiva ettiği yağla mukayese edilirse yağ nisbetinin ne kadar fazla olduğu kolayca anlaşılır. Bu yüzden yavrular iki haftalık oldukları zaman vücutları iki pus kalınlıkta yağ bağlar ve ağırlıkları takriben 40-50 libreye yükselir. Bu yağ tabakası yavrunun gıda rezervidir. Çünkü doğduklarından iki hafta sonra anaları beslenmek için denize açılır ve uzun müddet yavruyu yalnız bırakır. Yavrular bir aylık oluncaya kadar kendilerini müdafaadan âcizdirler. Bundan sonra suya atlayarak avlanmağa cesaret ederler. Yine bu müddet içinde dalgalarla kırılan buzlar üzerindeki fok yavruları suya düşünce yüzme bilmediklerinden boğulurlar. Bu gibi tabii âfetler fok sürülerine avlanmaktan daha fazla zarar vermektedir.

Yavru foklar 14-20 günlük iken güzel tüylü kürkleri koyu kurşunî bir renk almağa başlayarak zarâfetini kaybeder.

Fok eti, koyu renkli ve kurucadır. Lezzeti pek fena olmamakla beraber tayfa tarafından ancak av gemilerinde memleketten getirilen taze et stokları tükendikten sonra rağbet görmektedir. Bittabi bu etler ziyan edilmemekte ve yem ve gübre imalinde kullanılmaktadır. Fokların karaciğeri ise dana ciğerinden daha lezzetli olup vitamin bakımından da çok zengindir.

Avlanan foklar gemiye alınır alınmaz mürettebât hayvan daha sıcak iken yüzerek derilerini çıkarır ve böylece şiddetli kutup soğuşunda ellerini kangren olmaktan korurlar. Bununla beraber yine de çok dikkatli olmaları icabeder. Zira ufacık bir kesik gangrenin bir nevi olan parmak şişmesi (Fat Finger) hastalığına sebep olur. Yaralı parmak morararak ağaç gibi sertleşir ve sonunda kesilmek mecburiyeti hâsıl olur. Evvelce tedavisi mümkün olmayan bu hastalık şimdi Penicillin sayesinde şifa bulmaktadır.

Derileri yavru foklar kadar kıymetli olmayan ergin foklar da avlanmaktadır. Bunların sert kılı derileri kürk imâlinde kullanılmazsa da özel muamelelere tâbi tutularak yumuşak ve parlak bir hale getirilmek suretiyle eldiven, kadın çantası, vesaire gibi masnû eşya imalatında kullanılmaktadır.

Diğer fok türü olan Hooded seal (CYSTOPHORA CRISTATA) ın üreme sahaları evve'ce yazdığımız av mahallelerinden yalnız Western Ice bölgesidir. Hooded seal türü, Harp seal'lere nazaran çok daha iri cüsseli olup bâzı fertler 900 libre ağırlığa ulaşabilirler. Bu hayvan çok kuvvetli ve cesur olup derisi üzerinde daima kutup ayısı veya diğer fok'larla yaptığı mücadelelerin bakiyesi olan yara izlerine tesadüf edilir. Bu türün yavruları da White coat'lardan çok iri olup 100 libre ağırlığa ulaşanları vardır. Bu yavruların derilerinin sırt tarafı mavi renkte olduğundan Blue Back adı verilmiştir. Bunların çok cazip görünümlü kürkü kadın manto'larını süslemek üzere ticarete büyük kıymet taşımaktadır. Vücutlarındaki kalın yağ tabakası da ayrıca kıymetlidir. Bu yağlar yemeklerde, parfüm endüstrisinde ve yağlama yağı olarak kullanılır.

New Foundland açıklarında ticarî maksatla yapılan fok avcılığına XIX. asrın ilk senelerinde başlanmış olup bidayette büyük bir hızla devam etmiş ve senelik istihsal yarım milyon foka bâliğ olmuştu. Bu büyük israf fok avının sür'atle tahdidine sebep oldu. İkinci Dünya Harbine tekaddüm eden son on sene zarfında istihsal senelik vasatı 170000 foka kadar düşürüldü. Harpten sonra 1947 de 13 gemi ile 96782 fok avlandı. Aynı sene Western Ice'da Norveçlilerin mart ve nisan ayları zarfında 31 gemi ile avladıkları mecmu fok sayısı ekserisi yavru olmak üzere 60000 civarındadır. Bu gemiler bundan sonra mayıs ayında Grönland'ın doğu sahillerine giderek ergin çağıdaki fokları avlamak mecburiyetinde kalmışlardır.

Beyaz denizdeki Ruslara ait av sahasına gelince: Bidayette Norveçliler Rusya hükûmetinin müsaadesiyle senelerce bu sahada fok avlamışlardır. Yalnız 1925 senesi 340000 kadar fok avlayarak memleketlerine getirmişlerdir. Fakat bu tarihten itibaren Ruslar kendi fok avcılarını artırdıklarından mayın tehlikesi vesaire gibi bahaneler serdederek Norveçlilere bu sulara artık fok avı müsaadesi vermemislerdir.

Ayı balığı (seal) avcılığının tahdidi:

Kürkleri, yağları, etleri ve bir kısmının dişleriyle ekonomik değer taşıyan muhtelif ayı balığı türlerinin asırlardan beri ne şekilde avlanmış ve israf edilmiş olduğundan kısaca bahsetmiştik.

1786 da keşfedilen Pribilof adalarında yapılan sürekli avlar buradaki üreme mahallerinde bulunan Northern fur seal (CALLORHINUS URSINUS) sürülerini tahripkâr bir surette azaltmıştı. O zaman Rusya hükûmeti 30 yıllık bir plânlı avlama kanunu ile bu hayvanların nesillerinin tükenmesini önlemeğe muvaffak oldu. Bu plân 20 sene sonra yılda 100.000 deri istihsalini mümkün kılacak şekilde hazırlanmıştı. 1867

de adalar Alaskanın Birleşik Amerikaya devredilmesiyle Amerikalıların eline geçti.

1880 de pelajik fok avcılığı başladı. Dişi, erkek, genç, yaşlı tefrik etmeden fur seal'ler muhaceretleri esnasında avlanmağa başladılar. Bu usul kısa zamanda sürüler üzerinde zararlı tesirini gösterdiğinden nihayet Birleşik Amerikanın müteaddit müdahale ve müracaatiyle hakem usulüne baş vuruldu.

7 temmuz 1911 de Washington'da Birleşik Amerika, Kanada, Japonya ve Rusya arasında akdedilen bir mukavele ile pelajik avcılık ilga edildi. Karadaki avcılık ta bir takım kayıt ve şartlara tâbi tutularak tahdit edildi. Birleşik Amerika Pribilof adalarındaki istihsalinin % 15 ini Japonyaya ve % 15 ini de Kanadaya pelajik avcılıktaki zararları karşılığı olarak vermeği taahhüt etti. Bu muahede Japonların Kuril adalarındaki Robben adasındaki 50000 fokdan ibaret sürüyü ve Rusların Kommandor adalarındaki 100.000 fokdan ibaret sürüyü de vikaye ediyordu. Bu muahede ile fur seal avcılığı hükûmet kontrolü altına alınmış ve bu hayvanların nesillerinin idamesi ve sayılarının artması temin edilmiştir.

Amerikalılar 1911' de miktarları 132.000 e kadar azalmış olan bu hayvanların üremesi için Pribilof adalarındaki avcılığı senelerce tehir ettiler. Ve böylece sürüler her sene muntazaman artarak 1939 da iki milyona, 1943 de ise üç milyona yükseldi. Bu arada 1911' den 1939'a kadar geçen 28 sene zarfında Birleşik Amerika Bureau of Fisheries teşkilâtının nezaret ve mürakabası altında plânlı bir şekilde 900.000 deri istihsal edilmiştir.

Bugün dünyada mevcut fur seal'lerin % 80 i Amerikan sürülerinde bulunmaktadır. Amerika İç İşleri Bakanlığından resmî müsaade alınmadıkça fırtına ile karaya düşmek müstesna hiç kimse Pribilof adalarında karaya çıkamaz. Her sene hükûmet ajanları adalarda rahatça üremeğe terk edilen sürülerden kürk yapmak üzere mahdut ve muayyen sayıda hayvanı seçerler. Bunlar umumiyetle üç yaşındaki erkek fertlerdir. Erkek foklar ortalama 14-17 dişi ile çiftleştiklerinden esasen fazla erkeğe ihtiyaç hissedilmemektedir. Ayrıca erkek sayısının azaltılması üreme mevsiminde erkekler arasındaki vahşi mücadeleyi de azaltmaktadır. Dişi fertlerin avlanmaları şiddetle yasak edilmiştir.

Orta boy bir kürk ceket 6-8 fok derisinden yapılmaktadır. Bugün sürüleri azaltmadan her sene 8000 ceket imâl edecek sayıda deri istihsal edilebilmektedir.

Anne ve yavru fokların muhafazası için bunların muhaceretleri esnasında pelajik avcılığa mâni olmak üzere karakol hizmetleri ikame edilmektedir. Anlaşma hükümleri alâkalı memleketler tarafından

İkinci Dünya Harbini ge'inceye kadar tatbik edilmiştir. Ancak, fur seal'ler muhaceretleri esnasında ticari kıymeti yüksek olan mürekkep balığı, Ringa balığı, Fener balığı, Morina balığı, Çamuka balığı, Somun balığı ve bâzı kıymetli kayabalıkları gibi balıklarla beslendiklerinden Japonlar bunu vesile addederek fokların mahallî balıkçılıklarını tahrip ettikleri iddiasıyla 23 Ekim 1941 de 1911 muahedesini ilga etmiş ve tekrar pelajik fok avcılığına başlamışlardır. Bunun üzerine Birleşik Amerika 1942 de Kanada ile bir anlaşma yaparak her sene Pribilof adalarında avlanacak fok derilerinden gelen devlet hâsı'atının % 20 sini Kanada hükûmetine hisse olarak vermesi taahhüt etmiş. Buna mukabil Kanadalılar pelajik fok avcılığı yapmamak hususundaki eski taahhütlerine devam etmişlerdir.

Güney'deki Southern fur seal (ARCTOCEPHALUS AUSTRALIS)le gelince, vaktiyle Galapagos adaları, Tierra del Fuego, Juan Fernandez, Mas-a-Fuero ve Lobos adalarıyla Güney Afrika, Avustralya, Yeni Zelanda ve güney kutbu bölgelerindeki bütün adalar ilk keşfedildikleri zaman bu hayvanlarla dolu idi. Bilhassa Falkland adalarına bağlı South-Georgia da çok mebzul bulunuyorlardı. 1793 de başlayan ve gittikçe hızlanan fok avcılığı ile bu üreme mahallerinin çoğu metrük ve ıssız bir hale geldi. Ya'nız Mas-a-Fuera da on yıl içinde üç milyon deri istihsal edildi. 1807 de artık fok avcılığı kazanç getirmez bir hale geldi. 1819 da keşfedilen South Shetland adalarında iki sene içinde 95 gemi fok derisi yüklü olarak dönmüştü. Böylece hayvanların nesli tükenmeğe yüz tuttu. Yalnız vaktinde müdahale ileav tahdidine tâbi tutulan Uruguay açıklarındaki Lobos adalarındaki sürüler imhadan kurtuldular.

Güney Kutbunun keşiflerinde fok avcılığı büyük faydalar sağlamıştır. Birçok coğrafi keşifler balina ve fok avcılarının av araştırmaları esnasında yapılmıştır. Bittabi bunun aksine olarak coğrafi keşiflerin de av hayvanlarının tesbitinde faydası görülmüştür. Büyük sayıda Leopard seal (HYDHRGA LETONYX), Elephent seal (MİROUNGA LEONINA), Weddel seal (LEPTONYCHOTES WEDDELLI) ve diğer bazı fok türleri evvelâ kâşifler tarafından görülmüştür.

İlk günlerdeki fok derisi getirme rekoru Juan Nepomucena isimli bir Arjantin gemisine ait olup 1820 de 13.000 deri ile avdan dönmüştür. Bunu tâkip eden iki yıl zarfında takriben aynı miktarda olmak üzere Birleşik Amerika ve İngiltereye ait 90 mütecaviz gemi Güney üreme sahalarında avlanmışlardır. İlk sene 18.000 fok avlayan bu gemiler sonradan istihsali artırmış ve beş İngiliz gemisi bir mevsimde 95.000 fok avlamışlardır. Bundan sonra fok yağı ve bilhassa Elephent seal'lerden istihsal edilen yağlar ticarî kıymeti iktisap etmiştir.

Weddel'in tahminine göre 1820-1822 seneleri arasındaki iki av mevsiminde South Georgia'da 1.200.000 ve South Shetlandda 320.000 fur seal elde edilmiş ve 940 ton elephent seal yağı istihsal edilmiştir. Bu tehcüm neticesinde fok avcılığı nihayet ortadan kalkmış ve 1892 de fok av gemileri Güney Amerika limanlarına başka yüklerle dönmüşlerdir.

Bugün Falkland adalarında güneye mahsus fur seal'lerin nesli tamamiyle münkariz olmuştur. Diğer türlerin ve bilhassa Elephent seal'lerin sayısı gittikçe azalmıştır. 1881 de bu bölgede fok avcılığı hakkında bir nizamname ihdas edilmiştir. Avın yasak olduğu mevsim ilân edilmiş ve av yalnız ruhsatnamelilere inhisar ettirilmiştir. Fokların hangi cins ve ne miktar avlanacağı hakkında tahdit'ler yapılmıştır. Bilhassa fur seal avı kayıtsız şartsız yasak edilmiştir. Elephent seal avına tahripkâr olmayan bir şekilde müsaade edilmiştir. Bu hayvan balina avcıları tarafından yakalanmakta, yavrular avlanmamakta ve dişiler ise mahdud miktarda avlanmaktadır. Elephent seal'lerin beheri ortalama 5-6 varil yağ vermektedir. Son senelerde South Georgia'da senede 3000 kadar fok avlanmaktadır. Bunlar arasında Elephent seal miktarı 100 kadardır. Weddel seal miktarı ise 20 yi tecavüz etmemektedir.

— o o o —

TATLI SU BALIKÇILIĞIMIZIN GELECEĞİ VE BALIK SOSİSLERİ HAKKINDA DÜŞÜNCELER

Kimyager

Fehmi ERSAN

Yerli, yabancı bir çok yayınlarda, konferans ve kongrelerde belirtilen önemli bir konu yurdumuzda henüz ele alınmamış bulunmaktadır.

Yakın bir gelecekte kendisini his ettirecek bu husus beslenme problemi. Her geçen yıl fiyatları artmakta olan yiyecek maddeleri istihsal seviyesinin islahı için tedbirler alınması zorunlu bulunmaktadır.

Normal bir beslenmede en önemli faktör olan protein kaynağı et ve yumurta gıda maddesi piyasasında nâzım rol oynamaktadır. Oldum olası ete düşkün o'an halkımızın sahillerde ve buralara yakın yerlerde yaşayan kısmı, yüksek fiyatlar karşısında bu ihtiyacını balıktan temin zorunda kalmaktadır. Fakat ötedenberi alışlagelmiş olan balık ızgara, tava ve haşlama şekli devamlı yenmede isteksizlik vermektedir. Konservelerimiz ise maalesef lezzet ve diğer evsaf bakımından tatmin edici olmaktan uzaktır, fiyatların yüksekliği de bu mamûllerimizi hâlâ meze olmaktan ileri götürememiştir.

Halkımıza sevcibileceği başka çeşit mamûlleri tanıtmak amacı ile yapılan deneylerden balık köfteleri hakkındaki bilgiler Dergimizde yayınlanmıştı. Bu gün ise Dünyanın bir çok yerinde teammüm etmiş bulunan balık salam ve sosis'lerinden söz etmek istedim.

Bu çeşit balık mamüllerinin tarihi asırlarca önce başlar. Bundan on yıl kadar önce de Japonya'da denenmeye başlanmış ve çok rağbet görmüştür. Hâlen bu ülkede çok geniş makyasta balık salam ve sosisleri imâl edilmektedir. Bundan sonra bu tip mamüller Kanada, İzlanda gibi önemli balıkçı memleketlerde alışılmaya başlamıştır. Diğer yandan Hollanda, Almanya ve bazı Avrupa ülkelerinde de aynı sonuçlar kendini göstermiştir. Özellikle tatlı su balıklarından yapılarak sosis ve salamların yurdumuzda da rağbet göreceği tahmin edilebilir. Yayın gibi kemiği, kıl- cığı az göl balıklarında, deniz balıklarında bulunan ve halkımızca arzu edilmeyen koku yoktur. Bu cins balıklarımızın göl ve barajlarda teknik usullerle üretimi halinde yukarda sözü edilen sanayiye yurdumuzda da geliştirilmesi mümkün görülmektedir. Bu suretle yiyecek problemimizde etkisini gösterecek çok önemli bir adım atılmış olacaktır.

Gittikçe artan dünya nüfusu karşısında ilim adam'arının, ekonomist- lerin ümit bağladığı alanlar denizler ve özellikle iç sulardır. Bu gün pek çok memleket iç sularını modern usul ve imkânlarla ıslah etmiş, burala- rını birer protein kaynağı haline getirmiştir. Denizlerden çok daha kolay üretme ve avlanma imkânı sağlayan göller, barajlar ve benzerleri bir çok ülkeye milyonlarca ton ürün vermektedir. 1962 istatistiklerine göre Japonya'da balık salam ve sosis imalatı 91 milyon dolar değerindedir. Kanada'da 1964 yılında bu tip imal seviyesi 12 milyon dolar kıymetinde bulunmaktadır. Bu suretle arzu ile yenmiyen bir çok cins tatlı su balığı da tüketim alanı bulmuştur. Amerika'da da balık salam ve sosisleri ilgi görmüştür. Ton tipi konserve imalinde kullanılan deniz balıklarından da bu tip imalatâta başlanmıştır.

Ötendenberi bilindiği üzere, tatlı su balıklarındaki yağ az nisbette- dir. Bu cins balığın et nesci konserve yapımına elverişli bulunmamakta- dır.

Kutu konservesi haline getirildikten sonra etin bıraktığı sulu kısım arzu edilmeyen gevsek ve sıvı bir hal alır. Bunun için bu cins balıklar da- ha çok taze halde sarf edilir veya diğer tipteki mamulleri yapılır.

Yurdumuzdan donmuş veya canlı olarak ihraç edilen bir kısmı tatlı su balıklarının da füme veya sosis imalinde kullanıldığı bilinmektedir.

Göl ve benzeri yerlerdeki balıkçılığımızın gelişmesini arzu ve temen- ni ederken, üretilecek bu önemli stoklarımız için bir yandan da yurda uy- gun tipteki sanayiini kurmak zorundayız. Tatlı su balıklarından imal edilecek isli mamüller de halkımız arasında büyük rağbet görecektir.

Avlanma merkezlerine yakın ve uygun yerlerde kurulacak bu tip imalat yapacak işletmeler büyük yatırımlar ve döviz sarfları olmaksızın da tesis edilebilir. Ufak çapta başlayıp genişletilerek bir sanayii kolu haline getirilebilecek nitelikte olan bu işletmelerdeki balık artıkları ve

yenmeyecek nitelikteki balıklardan imâl edilecek balık unları da hayvancılığımızda gün geçtikçe duyulan ihtiyaçta faydalı olacaktır.

Balık sosisleri imalatında kullanılan terkip ve tertipler bir kaç çeşiddir. Bunlardan meselâ, Kanada'da kullanılanın, etten yapılan sosislerden pek farklı değildir. 0° C de iyi bir şekilde ezilen ete mahallî zevke uygun gelecek baharat katılarak, her hangi bir idrojene yağ ile macun haline getirerek bağırsaklara doldurulmaktadır. Mamûllerin muhafazaları et sosislerinde olduğu gibidir.

— o o o —

METEOROLOJİK ŞARTLARIN BALIKÇILIKTA Kİ ETKİSİ

Neclâ GÜRTÜRK

Biolog

İstanbul Şube Müdürlüğü

Herkesin günlük faaliyetlerine, hava şartları tesir eder, fakat hiç bir meslek yoktur ki hava bunlara balıklara olduğu kadar çok yönden etki edebilsin,

Balıkçılığı az gelişmiş memleketlerde hava ve bununla ilgili sebeplerden dolayı balıkların hayatlarını kaybetmelerine çok rastlanmaktadır. Bir memleketin balık istihsalini arttırmayı düşünürken, genellikle güç şartlar altında çalışmakta olan balıklara ve dolayısı ile balıkçılığa tesir eden, hava şartları ile ilgili hususlara gerekli önemi verilmelidir:

a — Herşeyden evvel balıkların hayatlarının emniyet altına alınabilmesi için, ani hava patlamalarında sığınacak barınak ve balıkçı limanlarının inşası akla geliyor.

b — Hava şartları, balıkların kazançlarına da çok tesir etmektedir. Av mevsimi süresindeki «hava muhalefeti sebebiyle» av yapılamayan günlerin adedinin çokluğu, balıklar sahillerimizden biraz daha açıklara gittiği zaman mevcut tekne tiplerimizin muayyen bir mesafeden sonra av yapmaya gidecek güçte olmamaları ve biraz daha fazla denizde kalıp av aramaya yetecek nitelikte bulunmamaları, av miktarının artırılmamasına tesir etmektedir.

Balıkçılığı ileri memleketlerde de, büyük teknelerle yapılan balıkçılık faaliyetlerini bile hava şartları tahdit etmektedir. Böylece muayyen bir balık spesiesinin avlama miktarı ve dolayısı ile satılacak balık miktarı, av mevsimindeki fırtınaların miktarına bağlıdır. Modern açık deniz balıkçı tekneleri, umumiyetle avlanmayı 7-8 kuvvetindeki havada durdururlar. Kuzey denizinde küçük tekne'ler 6 kuvvetindeki havada da avlanmakta güçlük çekerler, kıyı balıkçılığı yapan tekneler faaliyetlerini daha er-

ken durdururlar. Avcılık bazen yukarıda bahsedilenden daha az rüzgâr kuvvetinde de durdurulur, şöyleki, eğer denizde kabarma mevcutken mevzii rüzgâr çıkar ve bu rüzgârın sebep olduğu yeni deniz eski kabarmanın üstüne ilâve olursa, büyük ebadda dalgalar husule gelirken bunlar balıkçılık için tehlikelidir.

Kıyı balıkçılığına, dalgalar açık deniz balıkçılığından daha çok tesir ederler. Kıyıda, sığılıkta kırılan köpüklü dalgalar da avcılığa mâni olurlar. Bu bakımdan balıkçılık için seçilecek tekneler daha ziyade açık deniz avcılığına elverişli tiplerde olduğu takdirde, av yapılabilecek gün adedi daha fazla olur. Kıyı balıkçılığı için elverişli olmıyan 3-4 kuvvetindeki hava, açık denizde ava mâni olmıyacaktır. Açık deniz teknesi 5-6 kuvvetindeki havada dahi, çalışabilecek durumda olduğuna göre, bu teknelerin av mevsimi içinde karşılaşacakları ava mâni hava şartlarının adedi de daha az olacaktır.

c — Hava, balık stoklarının cesametine, balıkların mevsimlik, günlük ve saatlik davranışlarına, avcılığa elverişliliklerine tesir ederek av miktarında büyük değişiklikler meydana getirir. Bunun için balıkçılara oşinografik araştırmalardan en fazla yardımcı olan konulardan biri meteorolojidir.

Rüzgâr ve barometrik basınç durumu önceden kolayca öğrenilebilir. Yeterki bunlarla sularımızdaki balık tezahürü arasındaki ilgiler tespit edilebilsin ve balıkçılığa faydalı hâle getirilebilsin.

Rüzgârla balıkçılık arasındaki sıkı ilgiye verilebilecek pek çok misâl mevcuttur. Bu yazıda Dr. J. N. Carruthers'in bu konuda verdiği misâllerden birkaçı sunulmaktadır:

Bering denizindeki büyük balıkçılık incelenecek olursa, 1954 te morina balıkçılığının iyi olduğu görülür, halbuki 1959 da fakirdir. 1957 de ise hemen hemen fecidir. Balıkçılığın iyi olduğu iki yılda atmosfer basıncının durumu, güney batı rüzgârlarının teşviki ile daha sıcak suyun av sahasına itildiğini göstermiştir. Fakir yıl olan 1957 de güney doğu rüzgârının, sıcak suyun soğuk suyla yer değiştirmesine ve suyun veriminin azalmasına sebep olduğu görülmüştür.

İngilterenin Lowestoft'daki Deniz Araştırmaları Laboratuvarından Oşinograf Dr. Lee, Bering denizinde morina stoklarına, yumurtlama zamanında güney rüzgârlarının faydalı olduğunu tespit etmiştir. Alman ringa balığı av gemilerinin, denizde çalıştıkları zamanlardaki rüzgâr basıncı sistemi ile, yaptıkları ringa av miktarları arasında bu hususta fikir verici bir münasebet kurulmuştur. Bu şaşılabilecek bir durum değildir, **Hodgson** ve diğerlerinin yaptıkları çalışmalarda, rüzgârla ringa avı elverişliliği arasında önemli bir münasebet olduğunu göstermiştir.

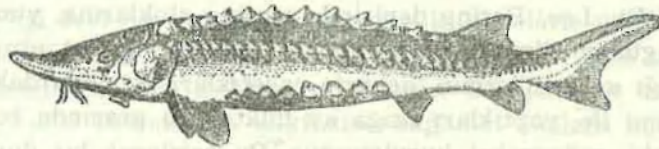
Norveç ilim adamları tarafından, ringa sürülerinin hareketi ile, Norveç denizinin satıh temperatur şartları arasındaki münasebete ticari gaye ile büyük önem verildi. Bu güne kadar ergin balıkla hava şartları arasındaki münasebeti göstermeğe yarıyan çok miktarda malûmat toplanmıştır ve toplanmağa devam edilmektedir. Meselâ; Norveçte hiç kimse, güney rüzgârları estiği zaman kuzey rüzgârları estiği zamankinden daha fazla av yapmamıştır ve ümit etmemektedir.

200 metre derinalıktaki balıkların satıhtaki rüzgâr değişikliklerine, o değişikliklerden haberdar olur olmaz o kadar çabuk cevap vermeleri inanılmaz gibi görülmektedir. Bu hâl uzun zamandan beri müşahade edilmiştir ve ilim adamları tarafından nazarı itibare alınmıştır. Buna sebep, satıh su kütlelerinin vertikâl salınımlarından hissedilen dahili dalgalarıdır. Bu dalgalar bu olayın meydana gelmesinde münasip bir izah olarak gösterilebilir. Dahili dalgaların, fırtına merkezlerinin hasıl ettiği dalgalara nazaran daha hızlı hareket etmeleri, enteresan bir olaydır ve bu da neden balıkların, rüzgâr mevzii av sahasına varmadan evvel, hareket ettiğini izah eder. Açık denizlerde hava hâdiseleri denizde meydana gelecek değişikliklerde birinci derecede rol oynarlar.

Plymouth laboratuvarından Cooper «Submarine eagers» ismini verdiği bazı dalgaların mevcudiyetini tasavvur ve bunları izah etmiştir. Domuz balığının Manş denizinin batısında nadir olarak belirmesini de bu gibi oseanik mekanizmaya atfetmiştir. Daha sonra yapılan çalışmalar ile Cooper'in bu «submarine eagers» dediği dalgaların denizde besleyici zengin dip sularını, yukarıya kısır satıh tabakalarının yerine çıkararak balıkçılığa faydalı oldukları realize edilmiştir. Ne zaman meteorolojik olaylar dahili dalgalara sebep olursa, o zaman derhal balıkla hava arasındaki münasebet teessüs eder, bu münasebetin ehemmiyetinden dolayı bu durum üzerinde dikkatle çalışılmaya değer.

Literatür:

Fishing News International Vol. 5, No. 2
Fisheries Hydrography

«AKDENİZ BALIKÇILIK GENEL KONSEYİ» MUADDEL ANLAŞMASI

Şadan BARLAS

Akdeniz ve mücavir sulardaki ürünlerin lâyıki veçhile kullanılması ve inkişafında mütekabil menfaati olan, ve bundan başka bir Akdeniz Balıkçılık Genel Konseyi ihdası suretiyle kolaylaştırılacak, milletlerarası işbirliği vasıtasıyla gayelerine erişmeyi arzu eden, Birleşmiş Milletler Gıda ve Tarım Teşkilâtı üyesinden Türkiye, Birleşik Krallık, Fransa, Lübnan, İtalya, Yugoslavya ve Yunanistan 24 Eylül 1949 tarihinde Roma'da «Akdeniz Balıkçılık Genel Konseyi Anlaşması» nı düzenlemişlerdi.

Memleketimiz, söz konusu Anlaşmaya 19 Mart 1954 tarih ve 8662 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanmış olan 10.3.1954 tarihli 6365 sayılı kanunla katılmış ve mezkûr Anlaşmanın Türkçe metni bu Gazetede çıkmıştı.

Konseyin, bağlı bulunduğu Birleşmiş Milletler Gıda ve Tarım Teşkilâtının İç tüzüğü ile hemahenk olmasını sağlamak amacıyla, ve diğer taraftan kuruluş tarihinden 1962 sonuna kadar Konseyin ifa etmiş olduğu çalışmalardan elde edilmiş olan sonuçlara ve bu devrede meydana çıkmış olan şartlara göre, söz konusu Anlaşmanın tâdili gerekmişti.

Konseyin 12 - 18 Mart 1963 tarihlerinde Roma'da yapmış olduğu VII. Genel Kurul toplantısına katılmış olan Devletler tarafından aynı şehirde 13 Mart 1963 tarihinde aktedilmiş olan özel bir oturumda alınan karar mucibince, Konseyin ondört üyesinden onbiri (Türkiye, Birleşik Krallık, Fas, Fransa, İspanya, İsrail, İtalya, Monako, Tunus, Yugoslavya ve Yunanistan) 22 Mayıs 1963 tarihinde Roma'da yapmış oldukları ilk olağanüstü toplantıda Anlaşmada muktazi tadilâtı yapmışlar ve kabul etmişlerdi. Söz konusu tadilât Birleşmiş Milletler Gıda ve Tarım Teşkilâtının 16 Kasım - 5 Aralık 1963 tarihlerinde Roma'da yapmış olduğu Konferansta onaylanmıştı.

Muaddel Anlaşmanın memleketimizde onaylanmasının uygun bulunduğu dair 24.11.1966 tarih ve 786 sayılı Kanun 2 Aralık 1966 gün ve 12467 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanmıştır. Yayımlı tarihinde yürürlüğe girmiş bulunan söz konusu Kanun hükümlerini yürütmeye Bakanlar Kurulu yetkilidir.

Akdeniz Balıkçılık Genel Konseyinin çalışma lisanı olan İngilizce Fransızca ve İspanyolca hazırlanan muaddel Anlaşma 24 Eylül 1949 da Fransızca dilinde kaleme alınmış ilk Anlaşmada mevcut maddelerden beş fazlasıyla onbeş maddeden ibaret bulunmaktadır. Bu yeni beş madde şunlardır:

- 1) Üçüncü madde: Komiteler - çalışma grupları ve uzmanlar.
- 2) Onbirinci madde: Uygulama alanı
- 3) Onüçüncü madde: Anlaşmanın yorumu ve uyumsuzlukların çözümleri
- 4) Ondördüncü madde: Anlaşmanın son bulması
- 5) Onbeşinci madde: Onay ve kayıt.

Hâlen Türkiye, Birleşik Arap Cumhuriyeti, Birleşik Krallık, Fas, Fransa, İspanya, İsrail, İtalya, Libya, Lübnan, Monako, Tunus, Yugoslavya ve Yunanistan'ın üye olduğu Akdeniz Balıkçılık Genel Konseyinin 2 Aralık 1966 tarihli ve 12467 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan muadil Anlaşmasının Türkçe metni aynen aşağıda derc edilmiştir.

Akdeniz ve komşu sulardaki ürünlerin gereği gibi, geliştirilmesi ve kullanılmasında karşılıklı menfaati olan ve bundan ötede, bir Akdeniz Balıkçılık Genel Konseyinin kurulması suretiyle teşvik edilen uluslararası işbirliği yardımıyla amaçlarına erişmeyi arzulayan Âkid Devletler aşağıdaki hususlarda uyuşmuşlardır.

MADDE — I.

Konsey

1. Âkid Devletler, Birleşmiş Milletler Gıda ve Tarım Teşkilâtı (Bundan sonra «Teşkilât» diye anılacaktır.) çerçevesinde «Akdeniz Balıkçılık Genel Konseyi» (Bundan sonra «Konsey» diye anılacaktır.) adında ve aşağıdaki IV üncü maddede öngörülen işlerin ifası ve görevlerin yerine getirilmesi için bir Konsey kurarlar.

2. Teşkilâta üye ve ortak üye ve Teşkilâta üye olmayıp Birleşmiş Milletlere üye olan devletler, aşağıdaki IX uncu madde hükümleri uyarınca Konseye üye olurlar. Bununla beraber, Birleşmiş Milletlere üye bulunmayan ve bu Anlaşmaya 22/5/1963 ten önce taraf olmuş bir devletin Konsey üyeliği sıfatına işbu hüküm hâlel getirmeyecektir. Ortak üyeler hakkında bu anlaşma, Teşkilâtın Kurucu Yasasının XIV. 5 maddesi ve Yönetmeliğinin XXI. 3 maddesi hükümleri uyarınca, Teşkilât tarafından, ilgili ortak üyelerin uluslararası ilişkilerinin yönetiminden sorumlu mercie tevdi edilecektir.

MADDE — II.

Teşkilât

1. Her üye Konsey toplantılarında bir delege ile temsil edilir. Delegeye bir yardımcı, uzmanlar ve danışmanlar eşlik edebilir.

Yardımcı delegelerin, uzmanların ve danışmanların Konsey oturum

larına katılması, delegenin yokluğunda yardımcının ona vekâlet etmesi dışında, kendilerine oy hakkı tanınmasını gerektirmez.

2. Her üyenin bir oyu vardır. Konsey kararları, bu Anlaşmanın öngördüğü aksine hükümler dışında, kullanılan oyların çoğunluğu ile alınır. Konsey üyelerinin çoğunluğu nı sabı meydana getirir.

3. Konsey bir başkan ve iki yardımcısı seçer.

4. Konsey Başkanı, üyelerin çoğunluğu başka yolda karar vermedikçe, Konseyi en az iki yılda bir mutad olarak toplantıya çağırır. Her toplantının yeri ve tarihi, Teşkilât Genel Müdürüne danışılarak Başkan tarafından tesbit edilir.

5. Konsey merkezi, Teşkilâtın Roma'daki merkezidir.

6. Teşkilât, Konsey Sekreterliğini kurar ve Genel Müdür kendisine idari bakımdan sorumlu bir sekreter tâyin eder.

7. Konsey, Teşkilât İttüzüğü ile hemahenk olması gereken İcnyönetmeliğini, üyelerin üçte iki çoğunluğu ile kabul ve tasdik edebilir. Konseyin İttüzüğü ve bu tüzükte yapılacak değişiklikler (Teşkilât Konseyinin onayı kaydıyla) Teşkilât Genel Müdürünün tasvibi tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE — III.

Komiteler - çalışma grupları ve uzmanlar

1. Konsey, yetki alanına giren meseleleri incelemek ve bunlar hakkında rapor vermek için geçici veya sürekli özel komiteler ve teknik nitelikte meseleleri incelemek ve bunlarla ilgili tavsiyelerde bulunmak üzere çalışma grupları kurabilir.

2. Bu komiteler ve çalışma grupları Konsey Başkanı tarafından toplantıya çağrılır ve toplantıların yer ve tarihleri Konsey Başkanınca Teşkilât Genel Müdürüne danışılarak tesbit edilir.

3. Konsey, belirli konuların veya meselelerin incelenmesi için, giderleri teşkilâta ait olmak üzere, uzmanlar istihdamını veya görevlendirilmesini teşkilâta teklif edebilir.

4. Yukarıdaki birinci paragrafta anılan komiteler ve çalışma gruplarının kurulması ve üçüncü paragrafta öngörülen uzmanların istihdam edilmesi veya görevlendirilmesi, Teşkilâtın tasvip edilmiş bütçesinin ilgili bölümünde gerekli ödeneklerin mevcudiyetine bağlıdır; söz konusu ödeneklerin tahsisinin mümkün olup olmadığını tâyin keyfiyeti Teşkilât Genel Müdürüne düşer. Komiteler ve çalışma grupları kurulması ve uzmanların istihdam edilmesi veya görevlendirilmesine ilişkin masrafa yol açan bir karar alınmadan önce Teşkilât Genel Müdürü bu kararın idarî ve malî inikâsları hakkında Konseye bir rapor sunar.

MADDE — IV.

Görevler

Konseyin görevleri ve işleri şunlardır:

- a) Bütün oseanografik meseleleri ve su ürünlerinin gereği gibi geliştirilmesi ve kullanılması ile ilgili teknik cihazları ortaya koymak;
- b) Su ürünlerinden yararlanma maksadiyle balıkçılık ve bununla ilgili sanayi alanlarında kullanılan mükemmel yöntemlerin araştırılması ve uygulanmasını teşvik ve koordine etmek;
- c) Su ürünlerine ilişkin her türlü oseanografik ve teknik bilgileri toplamak ve yayınlamak veya yaymak;
- d) Bu bilgiler alanındaki eksiklikleri tamamlamak için üyelere lüzumlu veya temenniye şayan ulusal ve uluslararası araştırma ve geliştirme projelerini tavsiye etmek;
- e) Uygun görüldüğü zaman ortaklaşa araştırmalarda bulunmak ve bu maksatla geliştirme projeleri hazırlamak;
- f) Bilimsel âlet ve teçhizatın, tekniklerin ve isimlendirmenin standartlaşmasını sağlayabilecek tedbirleri teklif ve gerektiği zaman kabul etmek;
- g) Balıkçılıkla ilgili mevzuatı, bunları imkân ölçüsünde ahenkleştirilmek üzere üyelere tavsiyede bulunmak amacıyla karşılaştırmalı olarak incelemek;
- h) Balıkçıların mesleklerinden ileri gelen hastalıklardan korunmasına ve hıfssıhhaya ilişkin etüdlere teşvik etmek;
- i) Zaruri malzeme ve teçhizatı sağlamaları için üyelere tavassutta bulunmak suretiyle yardım etmek;
- j) Üyeler ve Teşkilât tarafından ve lüzumlu gördüğü takdirde, benzer menfaatleri olan diğer uluslararası, ulusal veya özel kuruluşların tavsiye edebilecekleri oseanografik ve teknik konularla ilgili bütün meseleler hakkında raporlar hazırlamak;
- k) İki yılda bir kanaatlerini, tavsiyelerini ve kararlarını ihtiva eden bir raporu ve lüzumlu veya temenniye şayan görülebilecek diğer raporları Teşkilât Genel Müdürüne sunar. İşbu Anlaşmanın üçüncü maddesinde öngörülen Konseye bağlı komiteler ve çalışma gruplarının raporları, Konsey tarafından Teşkilât Genel Müdürüne intikal ettirilir.

MADDE — V.

Bölge

Konsey, başlangıç bölümünde belirtilen bölgede, IV üncü maddede ifade edilen görevleri yerine getirir ve işleri yapar.

MADDE — VI.

Uluslararası kuruluşlarla işbirliği

Konsey, karşılıklı menfaati ilgilendiren konularda uluslararası kuruluşlarla sıkı işbirliğinde bulunur.

MADDE — VII.

Giderler

1. Konsey toplantılarına katılmalarından ötürü, delegelerin, yardımcıların ihtiyar ettikleri giderlerle, işbu Anlaşmanın III üncü maddesi hükmü gereğince kurulan komitelerde veya çalışma gruplarında görev alan temsilcilerin giderleri mensup oldukları Hükümetlerce tâyin ve tediye edilir.

2. Yayınlar ve yazışmalara ilişkin giderler dâhil olmak üzere sekreterliğin ve toplantılar arasında Konsey Başkanı ve başkan yardımcılarının konsey namına yaptıkları işler dolayısıyla ihtiyar ettikleri giderler, Teşkilât bütçesinde öngörülen ilgili ödeneklerin sınırları çerçevesinde Teşkilât tarafından tesbit ve deruhte edilir.

3. Konsey üyelerinin ister kendi istekleri ister Konsey tavsiyeleri uyarınca münferiden giriştikleri araştırmalar veya geliştirme programlarından ileri gelen giderler ilgili Hükümetlerce tesbit ve deruhte edilir.

4. IV üncü maddenin (d) ve (e) paragrafları hükümleri uyarınca ortaklaşa yürütülen araştırmalar ve geliştirme projelerinden doğan giderler, başka ödeme imkânları bulunmadığı takdirde, karşılıklı olarak üzerinde uyushulacak şekil ve orantıda üyeler tarafından tesbit ve deruhte edilir. Ortaklaşa yürütülen projeler uygulamadan önce Teşkilât Konseyine tevdi edilir. Ortaklaşa yürütülen projelere ilişkin katılma payları Teşkilâtça kurulan ve Teşkilâtın mali yönetmeliği hükümleri ve mali idare kurallarına göre yönetilen bir fona yaptırılır.

5. Genel Müdürün tasvibi ile Konsey, komiteler veya çalışma grupları toplantılarına şahısları adına katılmaya dâvet edilen uzmanların giderleri Teşkilâtça üstlenilir.

MADDE — VIII.

Değiştiriler

Akdeniz Balıkçılık Genel Konseyi üyelerinin üçte iki çoğunluğu ile işbu Anlaşmayı değiştirmeye karar verebilir; değiştiriler Teşkilât Konseyince uygun bulunmalarından sonra yürürlüğe girer, Konsey lüzum görürse değiştirileri Teşkilât Konferansının onayına sunabilir. Bir değişikliği, duruma göre Teşkilât Konseyi veya Konferansının kararı tarihinden itibaren hüküm ifade eder. Bununla beraber, üyeler için yeni yüklem-

ler doğuran bütün değıştiriler, üyelerin her biri için kabulünden itibaren yürürlüğe girer.

Yeni yüklemeler doğuran değıştirilerin kabul belgeleri Teşkilât Genel Müdürüne tevdi edilir. Genel Müdür, Akdeniz Bahçılık Genel Konseyinin bütün üyelerine ve B.M. Genel Sekreterine kabul belgelerinin alındığını ve değıştirilerin yürürlüğe girdiğini haber verir.

Münazam yüklemeler doğuran bir değıştiryi kabul etmiyen Akdeniz Bahçılık Genel Konseyinin hak ve vecibeleri anlaşmanın değıştirden önceki hükümlerine göre düzenlenir.

MADDE — IX

Katılma

1. Bu anlaşma, Teşkilâta üye ve ortak üye devletlerin katılmasına açıktır.

2. Konsey, Birleşmiş Milletler üyesi ve kabul sırasında yürürlükteki anlaşmaya resmen katıldığına dair bir belge teşkil eden bir bildiri-yi kabul talep mektubuna ilıştiren diğer devletleri, üyelerin üçte iki çoğunluğu ile üyeliğe kabul edebilir.

3. Teşkilâtın üyesi veya ortak üyesi olmıyan Konsey üyeleri, teşkilâtın malî yönetmeliğindeki ilgili hükümlerin ışığında tesbit edilen sekreterlik harcamalarında orantılı bir pay üstlenmeleri kaydıyla Konsey faaliyetlerine katılabilirler.

4. Teşkilâta üye veya ortak üye olan herhangi bir devletin anlaşmaya katılması, katılma belgesinin Teşkilât Genel Müdürüne tevdi suretiyle olur ve bu belgenin Genel Müdür tarafından alındığı tarihten itibaren hüküm ifade eder.

5. Teşkilâta üye olmıyan devletlerin Anlaşmaya katılması, Teşkilât Genel Müdürüne katılma belgesinin tevdi suretiyle olur. Üyelik sıfatı, bu maddenin 2 nci paragrafı hükümlerine göre Konseyin bunu tasvip ettiği tarihte kesinleşir.

6. Teşkilât Genel Müdürü, yürürlüğe giren bütün katılmaları, Konseyin bütün üyelerine, teşkilâtın bütün üyelerine ve Birleşmiş Milletler Genel Sekreterine bildirir.

7. Bu Anlaşmaya katılan bir devletin ileri sürdüğü ihtirazî kayıtlar Konsey üyelerinin oybirliği ile tasvibinden geçtikten sonra hüküm ifade eder. Teşkilât Genel Müdürü ileri sürülen her ihtirazî kaydı Konseyin bütün üyelerine derhal bildirir. Bildiri tarihinden itibaren üç ay içinde cevap vermiyen Konsey üyeleri söz konusu ihtirazî kaydı kabul etmiş sayılır. İhtirazî kayıt kabul olunmazsa, bunu ileri süren Devlet Anlaşmaya taraf olmaz.

MADDE — X.

Yürürlüğe giriş

Bu Anlaşma, beşinci katılma belgesinin alındığı tarihten itibaren yürürlüğe girer.

MADDE — XI.

Uygulama alanı

Bu anlaşmaya katılan üyeler katılmalarının hangi topraklar için hüküm ifade ettiğini özel surette belirtirler. Böyle bir beyanda bulunulmadığı takdirde, Anlaşmanın, ilgili devletin uluslararası ilişkilerinin yürütülmesinden sorumlu olduğu bütün topraklara uygulandığı kabul edilir. Aşağıdaki XII nci madde hükümleri saklı kalmak kaydıyla, uygulama alanı ilerde yapılacak bir beyanla değiştirilebilir.

MADDE — XII.

Çekilmeler

1. Her üye, bu Anlaşmanın kendi bakımından yürürlüğe girdiği tarihten itibaren iki yıllık bir sürenin bitiminde, yazılı olarak Teşkilât Genel Müdürüne haber vermek suretiyle Konseyden çekilebilir. Genel Müdür keyfiyetten derhal Konseyin bütün üyelerini ve Teşkilât üye devletlerini haberdar eder. Çekilme, tebliğin Genel Müdür tarafından alınmasından üç ay sonra hüküm ifade eder.

2. Üyelerden biri, uluslararası ilişkileri sorumluluğu altında olan bir veya birkaç ülkenin çekilmesini tebliğ edebilir. Bir üye Konseyden çekildiğini bildirdiği zaman, bu kararın uygulandığı toprak veya toprakları belirtir. Böyle bir beyanda bulunulmadığı takdirde, çekilmenin uluslararası ilişkileri ilgili devletin - ortak üyeler hariç - sorumluluğu altında bulunan bütün topraklar için uygulandığı kabul edilir.

3. Teşkilâttan ayrıldığını bildiren her üye aynı zamanda Konseyden de çekilmiş sayılır ve bu çekilme uluslararası ilişkileri kendi sorumluluğu altında olan bütün toprak için geçerli sayılır, fakat Teşkilâtın ortak üyelerini kapsamaz.

MADDE — XIII.

Anlaşmanın yorumu ve uyuşmazlıkların çözümü

Bu Anlaşmanı uygulanması veya yorumlanmasına ilişkin herhangi bir uyuşmazlık Konsey tarafından çözülmediği takdirde, anlaşmazlığa taraf olanlar tarafından atanan üyelerden ve komite üyeleri tarafından seçilen bağımsız bir başkandan meydana gelen bir komiteye sunulur. Komitenin karar değeri taşımayan tavsiyeleri, anlaşmazlığın men-

geindeki meselenin ilgili taraflarca yeniden incelenmesine temel teşkil eder. Bu usul, uyumsuzluğun çözülmesi sonucunu vermediği takdirde ve tarafların başka bir çözüm şekli üzerinde uyusmaya varmaları halinde, konu, Milletlerarası Adalet Divanı statüsüne göre, anılan Divana getirilir.

MADDE — XIV.

Anlaşmanın son bulması

Çekilmeler sonucunda, Konsey üyelerinin sayısı beşin altına düştüğü andan itibaren, kalan devletlerin oybirliği ile başka yolda karar veremeleri hali dışında, „Anlaşma yürürlükten düşer.

MADDE — XV.

Onay ve kayıt

Bu Anlaşmanın ilk metni Fransızca dilinde bindokuzyüzkırkdokuz yılı Eylül ayının 24 ünde Roma’da kaleme alınmıştır. Duruma göre, Teşkilât Konseyi veya Konferansı tarafından tasvip edildikten sonra, Anlaşmanın 22 Mayıs 1963 te Akdeniz Balıkçılık Genel Konseyinin ilk olağanüstü toplantısında değiştirilen şeklinden İngilizce, Fransızca ve İspanyolca iki nüshası, Konferans Başkanı veya Teşkilât Konsey Başkanı ve Genel Müdürün imzalarını koyması ile onaylanmıştır. Bu nüshalardan biri, Teşkilât arşivine konulmuş, diğeri kaydolmak için Birleşmiş Milletler Genel Sekreterine ulaştırılmıştır. Diğer yandan, Genel Müdür bu Anlaşmanın suretlerini onaylar ve Teşkilâta üye olmayıp, Anlaşmaya taraf olan veya olabilecek devletlere ulaştırır.

BALIK UNU ÜRETİMİ (*)

(Kısım: I)

Çeviren: Haydar SÖZER

Norveç

Balık'ın, un ve yağ istihsalı için işlenmesi, Norveç'in eski bir an'anesini ortaya koymaktadır. 1854 yılındaki, ilk iptidai durumundan başlayarak, balık unu ve yağ endüstrisi, bugünkü modern standard duruma intikal ettirilmiş ve geliştirilmiştir.

Son 15-20 sene, uzun bir genişleme devresi olmuştur. Bir çok yeni fabrika inşa edilmiş ve mevcut fabrikaların ekserisi yeniden inşa edilerek kapasiteleri şumullü bir şekilde artırılmıştır.

1964 yılında, balık unu ve balık yağı endüstrisi Güney Norveç'ten Kuzey Norveç'e kadar uzayan sahada 82 fabrikadan ibaret olup, bu gibi tesisler 24 saatte 50.000 ton ham madde işleme kapasitesinde idi. Fabrikaların çoğu avlama mevsimlerine tabi olup, bu sebeple nisbeten kısa devreler zarfında geniş kapasiteli olarak techiz edilmişlerdir. Vasati günlük kapasite 600-800 ton balıktır; bazı fabrikalar 24 saat zarfında 1.500 tona kadar işlemektedir. Fakat endüstrideki değişme, münhasıran işleme kapasitesinde gelişmeye inhisar etmemiştir. Bu endüstri bir bütün olarak harpten evvelki iptidai durumunu kaybederek yüksek teknik durum arzeden ve iyi evsaf bakımından tam bir istihsal ortaya koyan hakiki, esaslı bir endüstri kolu olmuştur. Bu gelişmeye bir çok faktörler sebep olmakla beraber, endüstrinin gelişmesi neticesini doğuran, avlanan balık miktarında artışa ilâveten iki esaslı menbaı da ele alabiliriz. Merkezi Araştırma Teşkilâtı tarafından tatbik edilmekte bulunan pratik ve temel araştırma faaliyetleri ve bu sahada ihtisası bulunan fabrikalar tarafından yeni yeni makinelerin dizayn ve imalâtıdır.

Ringa (*Clupea harengus*) Norveç için balık unu ve yağı imalinde kullanılan en mühim ham maddedir. Pe'ajik balık olarak ringa balığına ait stoklar ancak periyodik olarak araştırma için büyük mikyasta temini mümkündür. Değişiklik gösteren biolojik ve hidrografik durumlar, bir seneden diğer bir seneye nisbetle avlanan balık miktarında şumullü temevvüğe sebep olmaktadır. Sürüler üzerinde yapılan son etüdlerde, halihazırda Kuzey Atlantik ringa stoklarının normalin üstünde bir zenginlikte bulunduğunu göstermektedir. Bu sebeple, önümüzdeki yıllarda balık avcılığının gayet müsait olacağı tahmin edilmektedir. Kış ringa avcılığı için tipik avlama ayları Batı sahillerinde Ocak - Mart aylarıdır. Son se-

(*) Bu makale «Fishing News International» adlı aylık derginin Haziran 1966 sayısında yayınlanmıştır.

nelerde ringa ve uskumru avcılığı Kuzey Denizinde ehemmiyet kazanmış olup, endüstrinin ham maddesi senenin mühim bir kısmında bu bölgeden sağlanmaktadır.

En kuzeyde «Capelin» (*Mallatus villasus*), som balığı familyasından ufak boyda bir balık olup, Kuzey Buz denizinden ara sıra Norveç sahillerini ziyaret etmektedir. Bu cins yalnız balık unu ve balık yağı imalinde kullanılmaktadır. Umumiyetle av mevsimi Şubat - Nisan ayları arasındadır. Avlanan miktar 250.000 tona balığ olmaktadır.

Muhtelif cins balıkların yağ muhteviyatı çok şumullü nisbetler dahilinde, mevsim ve olgunlaşmaya bağlı olarak değişiklik gösterir. Ringa için yağ nisbeti senelik devrelerde % 2-3 den % 25-30 a kadar değişmektedir. Yağ istihsali de buna göre değişmekle beraber, umumiyetle bir çok memleketlere nisbetle daha çok yükseklik gösterir.

Ham madde esasından, endüstriye uygun, balıkçılık için dizany ve münhasıran techiz edilen teknelerle yapılmaktadır. Gırgır ile istigal eden balıkçılar, avlanan balığın bir kısmının ezilmesinden sorumludur; diğer taraftan trol ağları ve trol tekneleri ehemmiyetlerini kaybetmektedir.

Son zamana kadar, mutat tipte normal gırgır tekneleri, balık sürülerinin tesbiti için bir detektör bot ve ağı atılması için iki «dory» çalıştırılmakta idi. Bu usulün yerine, halen, ana geminden idare edilen bir power block'la işletilen daha büyük vüsatta dairevî ağlar (torba) ikame edilmektedir. Bu yeni tatbikat gemi mürettehatını üçte bir nisbetinde azalttığı gibi balıkçı filosunun veriminin artırılmasını sağlamakta olup, şüphesiz bu durum Kuzey Denizinde son başarının esas sebebi bu olmuştur.

Gırgır tekneleri, esas techizatları olan iskandil cihazı ve asdik cihazları ile 100 ilâ 200 ton arasında değişen balıkçı gemileridir.

Ham maddeler de miktar itibariyle senelere göre değişiklik gösterir.

Balık yağı ve balık unu imalinde tatbik edilen işletme usulü, esasında, bu endüstrinin ilk iptidaî devresinde kullanılan usulün aynısıdır. Ham maddeden yağın özünü çıkarmak için kullanılan tipik ameliyelerdeki gibi pişirme ve presden geçirme işlemi tatbik edilir. Fakat kullanılmakta bulunan makineler esaslı bir şekilde tekâmmül ettirilmiş ve tamamlayıcı techizat ve makine ilâve edilmiş ve yeni işletme usullerinden istifade edilmiştir. Radikal olarak bazen yeni işletme metodları ortaya konmuş ve incelenmiştir, fakat şimdiye kadar bunların hiç biri, sahil fabrikalarına ait olmak üzere kapasiteleri bakımından pratik olarak ehemmiyet kazanmamışlardır.

Son senelerde elde edilen en mühim başarı, balığın evvelce zaiyat olarak giden kısmında tamamen şimdi imal edilen bütün balık ununa da-

hil edilmesi. Balık suyunun toplu halde bertaraf edilmesi ve evaporatörlerle tesir etmesi neticesi fish solübl'ler kurutmakta, prese alınmış balık peltesinde kuruyan maddenin zayi olması bertaraf edilerek, elde edilen balık ununun randımanında, prese alınmış hamur una nisbette % 20-25 artış meydana gelmektedir.

Tamamen elde edilen balık ununda suda eriyen vitamin muhteviyatının yüksek oluşu, şimdiki sentetik mahsul ile şimdilik piyasada rekabet sağlamamakla beraber, gıda endüstrisinde balık ununun eriyen besleyici maddeleri bakımından itibarı artmaktadır.

Daha hygrospik balık ununa atmosferden rutubetin nüfus etmesini önlemek maksadiyle, Norveç endüstrisi bu mahsulün depolanması ve piyasaya arzı için polietilen ile takviye edilmiş müteaddit katlı kâğıt to-balar meydana getirmiştir. Bu gibi ambalaj oksijenin nüfuz etmesini önleyecek ve ani ısınmayı hemen hemen bertaraf edecektir.

Birkaç sene evvel, endüstride ciddi bir gerileme, fiyatlarda düşüş ve kış ringa avcılığında muvakkat bir azalmadan sonra, şimdi münhani yükselmiştir. Geçen sene üretim toplamı 300.000 ton balık unu ve 170.000 ton balık yağına balığ olmuştur.

Satış Teşkilâtı :

Balık yağı ve balık unu, bütün fabrikalar üye ve hissedar olmak üzere merkezî bir satış teşkilâtından piyasaya arz edilmektedir. Ham balık yağı ve hemde balık ununa ait olmak üzere piyasada değişiklik gösteren şartlar altında, bu birleşik satış politikası büyük bir fayda sağlamaktadır. Bu gibi işbirliği balık ununda kalite kontrolünü meydana getirmiş ve tatbikini sağlamıştır. Bu gibi faaliyet ayrı bir teşkilât tarafından yürütülmektedir.

Balık ununun mühim bir kısmı ihraç edilmekte, diğer taraftan yağın kısmı azamisî mahalli yağ tasfiyehanelerine ve margarin endüstrisi için fabrikalara satılmaktadır.

1948 yılında, bu endüstri aynı zamanda ringa balıkçıları ile ve satış teşkilâtları ile birlikte Bergen'de kendi araştırma enstitüsünü de kurmuştur. Umumiyetle halk tarafından SSF rumuzu ile bilinen bu enstitü Bergen dışında Tjaerviken de meskûn olup, idare, laboratuvar, bir fabrika binası ve teknik tecrübeler için istifade edilen istasyonlarından ibarettir. Domuz, piliç ve minklerin beslenmesi için de ayrıca tesisleri vardır. Enstitü, kalite kontrol dahil 30 kişiyi istihdam etmektedir.

Enstitünün esas faaliyeti; kalite gelişmesine matuf etüd ve araştırmaya inhisar etmektedir. Bu hususla ilgili, vitamin ve amino asit muhteviyatları bakımından muhtelif ham maddelerinin karakterleri ve bun-

ların değişik imalât şartları altında besleme hassaları üzerine bu gibi etüd ve çalışmalar temerküz ettirilmektedir.

Yüksek kaliteli mamûllerin istihsalı gayet tabîî olarak, birinci sınıf ham maddenin elde bulundurulmasına bağlı bulunmaktadır. Norveç, esasından, ana av mevsiminde avlanan balığın «BESLENME» durumunda bulunması bakımından talihli olup, bu sebeple cıvsa çok iyi durumda idame ve muhafaza ettirmektedir. Bu müddet ekseriya hüküm süren alçak suhnet keza bozu'mayı da geciktirir. Üretimin en yüksek bulunduğu mevsim'lerde bol avlanmaya dikkat edilmesi hususunda ayrı hususi tedbirler alınmalıdır. Buna göre kimyasal koruyucu maddelerin kullanılması hususunda esası, pratik ve şumullü çalışmalar yapılmaktadır.

Büyük Presler:

Yağın veriminin ve randıman nisbetinin artırılması ve aynı zamanda balık ununun yağ muhtevisiyatının azalması için evvelden süzme, presleme maksadiyle muhtelif metodlar ve santrifüjler tecrübe edilmiş ve başarılı olarak tatbik safhasına konmuştur. Her türlü şartlar altında en yüksek nisbette yağ çıkarılmasını teminen daha büyük preslerin monte edilmesine temayül vardır.

Yağın iodin kıymeti ham maddelerin çoğunda umumiyetle 110-140 nisbeti dahilinde olup, bu nisbet düşüktür. Oksidasyon ve ani ısınma diğer memleketlerde olduğu gibi ciddi bir durum arzetmektedir. Mamafî bu mesele esası bir araştırma mevzuu teşkil etmektedir. Bu araştırma; ısınmayı randımanlı bir şekilde önleyen, hemen hemen hava geçirmez polietilen ile takviye edilmiş kâğıt ambalajların ortaya çıkmasını sağlamıştır.

Bu hususla ilgili olarak; BHA ve BHT gibi fiili bakımdan ehemmiyeti haiz antioksidanlar tetkik edilmiştir. BHT ehemmiyeti haiz hassalar göstermesine rağmen, kâğıt ambalajca sağlanan korumanın kifayetli olduğu görülmektedir. Antioksidanların i'âve olarak kullanılması lüzumlu ve ekonomik görülmektedir.

Balık ununun dökme olarak depolanması ve nakliyatı bir çok faydalar sağlamaktadır. Bu hususla ilgili, muhtelif problemlerin halli için şumullü araştırmalar yapılmıştır. Geliştirilmiş veya uygun şekilde işlenmiş balık unu esasından bir mesele teşkil etmez. Halen muayyen nisbette balık unu dökme olarak nakledilmektedir. Depolamada en kritik devre istihalden hemen sonra silolardır. Bir çok fabrikalarda halen inşa halinde bulunan bir çok siloların başarı ile işleyeceği umulmaktadır.

Dökme depolama usullerinde mutavassıt safha, fazla miktarda balık ununun mütecanis hale getirilmesi için kullanılan karıştırma makinaları ile yapılmaktadır. Bu makinaların her biri 40-50 ton ihtiva eden iki silo-

dan sirkülasyon için kâfi kapasitede bir konveyörden ibarettir. Havalandırma ve serinletme sevkியatta daha mütecanislik hususunda mühim adımlar atılmıştır.

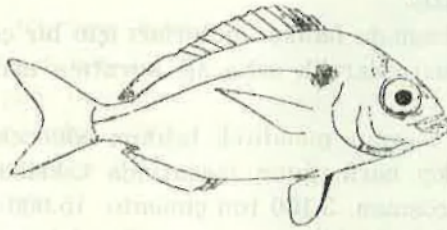
Kurutma ameliyesinin otomatik olarak yapılması bir çok senelerden beri şumullü olarak tatbik edilmektedir. Aynı şey pişirme ve presleme ameliyesi için de varitdir. Son senelerde yüksek kapasiteli temizleme separatörleri, bu ameliyenin otomatik yapılmasını mümkün kılmıştır. Ücretlerde artış ve işçi noksanlığı tam otomatik balık unu fabrikaların işlemlerini teşvik etmektedir.

Bir kaç sene evvel, satış teşkilâtı balık unu sevkiyatlarında kalite kontrollerini yapmakta idi, halen bu gibi faaliyet SSF araştırma enstitüsünde yürütülmekte ve kontrol bu teşkilât tarafından ifa edilmektedir.

Araştırma enstitüsü ile kontrol teşkilâtı arasında mühim bir bağlantı analitik laboratuvar tarafında temin edilmektedir. İhracata ait bütün numuneler bu laboratuvarlarda analiz edilmektedir. Bu çalışmalardan elde edilen rakamlar münferit fabrikaların teknik standartlarına ait bilgiler vermekte ve hususiyet arz eden meselelerin doğrudan doğruya halli için ana prensipler ortaya koymuştur.

Norveç endüstrisinin, bu sahada ihtisas yapmış makine imalâtçıları aktif olarak yardımcı olmadan gelişmesinin mümkün olmayacağı tabiidir. Araştırma, fabrikasyon ve imalâtçıları temsil eden muhtelif gruplar arasında randımanlı tecrübe mübadelesi yeni fikirlerin ilerlemesi doğması ve gelişmesi için müsait durumlar meydana getirmektedir.

(Devamı var)

Dünya Balıkçılık Âlemi

★ İstanbul'da Marmara denizi üzerinde bulunan Kumkapı balıkçı barınağının temel atma töreni 30 Aralık 1966 tarihinde yapılmıştır. Söz konusu barınak 1963-67 Birinci Beş Yıllık Kalkınma Plânında inşaatı öngörülen bir dizi balıkçı barınaklarından bir tanesidir.

Bayındırlık Bakanlığı Demiryollar ve Limanlar İnşaat Reisliği tarafından yayınlanan bilgilere göre, Kumkapı Balıkçı Barınağı, 15.11.1965 tarihinde imzalanan sözleşme ile Müteahhit Yük. Müh. Mahmut Karasaban'a ihale edilmiştir.

Keşif bedeli 13.000.000 TL. sı ve % 1.10 tenzilatla 12.857.000 TL. sına mal olacaktır. Her çeşit makina, vasıta ve teçhizat müteahhit Firma tarafından temin edilecektir.

Söz konusu barınağın inşaat süresi 30 takvim ayıdır.

Barınağın inşaat kısımları şunlardır:

1. — 616,40 metre uzunlukta mendirek. Bu mendireğin iç tarafında 149,60 metre uzunlukta ve -2,70 metre derinlikte beton bloklulu rıhtım inşa edilecektir.

2. — 215 metre uzunlukta ve -4,00 metre derinlikte beton bloklulu rıhtım inşa edilecektir.

3. — 23 metre uzunlukta -1.30 metre derinlikte ufak motor ve sandalların yanaşması için rıhtım yapılacaktır.

4. — Liman baseninde 10.000 metreküp malzeme taranacaktır.

5. — Ana rıhtım gerisinde 13.300 metrekare saha ve yol beton ile kaplanacak ve sahil yolu gerisinde 4.350 metre karelik kamyon park sahası teşkil edilecektir.

6. Mendirek başında balıkçı motorları için bir çelenk yeri yapılacaktır. gerisindeki 5.450 metrekarelik saha ağ kurutma mahalli olarak kullanılacaktır.

7. — Eski ve mevcut mendirek tahkim edilecek ve onarılacaktır.

Kumkapı balıkçı barınağının inşaatında takriben 350.000 ton muhtelif kategoride anroşman, 3.150 ton çimento, 15.000 metreküp kum-çakıl (beton için), 30.000 metreküp uygun evsafda dolgu malzemesi ve 12 ton çelik baba, halka ve B.A. teçhizat demiri, çelik profiller kullanılacaktır.

Barınak içersinde 5 hektarlık mahfuz bir su sathı kazanılmaktadır. 300 tonluk en büyük balıkçı tekneleri dahi barınabilecek ve rıhtıma yanaşabilecektir. Liman içinde, rıhtımlara bağlı olarak, 3 sıra halinde, 50

büyük balıkçı motoru ile pek çok sayıda ufak tekne barınıp yük boşaltılabilecektir.

Hali hazırda yılda Kumkapıda karaya çıkarılan 2-3 bin ton tahmin edilen balık miktarının barınağın hizmete açılması ile 30-40000 tonu bulacağı tahmin edilmektedir.

★ Et ve Balık Kurumu Soğuk Depolarında Ekim 1966 ayında 370.2 ton soğutulmuş olarak ve 789.6 ton dondurularak toplam 1159.8 ton çeşitli su ürünleri muhafazaya alınmıştır. Mezkûr ay içersinde dondurulmuş olan su ürünlerinin 3.5 tonu karides geri kalanı da deniz ve tatlısu balıklarıdır.

★ Et ve Balık Kurumuna ait frigorifik nakliye gemileri Kasım 1966 da navlun bedeli toplam 108.356 Türk lirası karşılığında 473.6 ton çeşitli gıda maddeleri taşımıştır. Bu yükün 11.075 Türk lirası kıymetindeki 119.6 tonu memleket limanları arasında, 97.281 Türk lirası kıymetindeki 354.0 tonu yabancı limanlar arasında taşınmıştır.

Taşınan gıda maddelerinden 14.6 tonu et, 105.0 tonu Tusloğ ve 354.0 tonu peynirdir.

Sözü edilen gemiler Aralık 1966 ayındada navlun bedeli toplamı 271.366,47 Türk lirası karşılığında 1328.2 ton çeşitli gıda maddeleri ve kına taşımışlardır. Bu yükün 10449.20 Türk lirası kıymetindeki 205.7 tonu memleket limanları arasında, 25.200 Türk lirası kıymetindeki 850.0 tonu memleket limanları ile yabancı limanlar arasında, 24998,83 Türk lirası kıymetindeki 255.5 tonu yabancı limanlardan memleket limanlarına ve 210718,44 Türk lirası kıymetindeki 782.0 tonu yabancı limanlar arasında taşınmıştır.

Taşınan yükün 14.9 tonu et, 80.00 tonu Tusloğ, 85.0 tonu dondurulmuş balık, 126.0 tonu hurma, 168.1 tonu peynir, 613.8 tonu yağ, 160.9 tonu tuz, 37.3 tonu kına ve 92.2 tonu muhtelifdir.

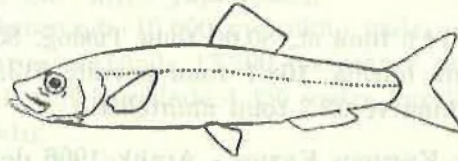
★ Et ve Balık Kurumu Kasım - Aralık 1966 devresinde Trabzon Balıkyağı Unu Fabrikası için 1.9 ton yunus ve Zeytinburnu Et Kombinasında balık unu ve yağı üretiminde bulunmak üzere 11.1 ton balık muhayaa etmiş ve bu devrede Trabzon Fabrikasında 0.6 ton yunus yağı, 0.4 ton yunus unu ve adı geçen Kombinada 4.4 ton balık unu üretiminde bulunmuştur.

★ Trawl faaliyetlerini geliştirmek ve yeni av sahalarını tespit amacıyla, Et ve Balık Kurumunda görevli Japon balıkçılık uzmanlarından T. Ishiro ve Shimada, 22 tonluk «Pisi» balıkçı motoru ile Ayvalık ve Edremit körfezinde gerekli tetkik ve av denemelerinde bulunmak üzere 2 Şubat 1967 tarihinde 10 gün süre ile ikinci Ege seferine çıkmışlardır.

Uzmanlar, bu seferde, Japonya'dan ithal edilen ve sularımızda ilk defa kullanılacak Japon tipi naylon trawl ağı ile tatbikatlarda bulunduğundan sonra, çalışma durumu ve av verimi bakımından yerli trawlarımızla bu yeni ağın mukayesesini yapacaklardır.

★ Et ve Balık Kurumunun 1966-67 av tatbikat programı uyarınca, Doğu Karadeniz bölgesinde hamsi avı faaliyetinde bulunmak üzere, Trabzon'a gönderilen Kuruma ait 45 tonluk av gemisi «Sazan» ve 22 tonluk yardımcı tekne «Yayın» Şubat ayının başında Fatsa bölgesinde hamsi tezahürünün başlaması münasebetiyle Trabzon'dan Fatsa'ya geçerek, hamsi avı faaliyetinde bulunmaya başlamışlardır.

Bu faaliyetler sırasında yakalanan ilk parti 19 ton hamsi balığı, Kurumun Trabzon'daki Balıkyağı - Unu Fabrikasında işlenmek üzere Fabrikaya teslim edilmiştir.

BALIK VE BALIKÇILIK

(FISH and FISHERY)

Foundation : 1953

VOL. XV No. 1	JANUARY - FEBRUARY 1967	ET ve BALIK KURUMU G. M. İSTANBUL ŞUBE MÜDÜRLÜĞÜ BEŞİKTAŞ - İSTANBUL	EDITOR H. UTKAN
-------------------------	---------------------------------------	---	----------------------------------

CONTENTS

	Page
MAMMALS IN THE SEA (PART XIII)	1
Seal hunting (continued) - Hunting of Greenland seal and Hooded seal. Limitation of sealing.	
FUTURE OF TURKISH FRESHWATER FISHERY AND REFLEXIONS ON FISH SAUSAGE	8
FISHERIES AND METEOROLOGY	10
In this article; some important discoveries resulting from research works of the foreign countries and the possibilities of their practical utilization is given.	
AMENDED AGREEMENT OF GENERAL FISHERIES COUNCIL FOR THE MEDITERRANEAN ...	13
FISH MEAL PRODUCTION	21
WORLD FISHING NEWS	26

Balıkçılarımıza

M.W.M. (Halk dili ile Marşal) deniz motorlarına ait yedek parçaların satışına Et ve Balık Kurumu İstanbul Şube Müdürlüğünde devam edilmektedir.

İsteklilerin Et ve Balık Kurumu Şube Müdürlüğü, Beşiktaş, İstanbul adresine müracaatları rica olunur.

**ET VE BALIK KURUMU
İSTANBUL ŞUBE MÜDÜRLÜĞÜ**

TÜRKİYE
İ
BANKASI

**PARANIZIN
İSTİKBALİNİZİN
EMNİYETİ**

VİTA'yı çok seviyor...

VİTA'nın tadı o kadar nefis ki, VİTA ile pişen bir yemekten daha lezzetli bir şey olabilir mi!

VİTA, kalorisi bol ve kuvvet sağlayan bir gıdadır.

VİTA hafiftir, mideyi yormaz, çünkü fevkalâde sâf ve asiditesi az olan nebatî yağlarla imâl edilir.

GRAFİKA

VİTA sayesinde
kocanız yemekleri
çok kolay hazmeder.
Keyfi yerinde
olur.

**yemegin lezzeti
midenin dostudur.**

V.127

BALIK ve BALIKÇILIK

Sahibi : ET VE BALIK KURUMU GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

Bu Sayıda yazı işlerini fiilen
idare eden

HULUSİ UTKAN

Abone Şartları :

Adres ve Müracaat Yeri

ET VE BALIK KURUMU
İSTANBUL ŞUBE MÜDÜRLÜĞÜ
BEŞİKTAŞ — İSTANBUL
Telefon : 47 39 30

YILLIK	15	LİRA
HARİCE	30	LİRA

İlân, Müdürlükle
kararlandırılır.

Not : Basılmak üzere gönderilen yazılar, Heyetçe incelenir, uygun bulunanlar basılır.

DONMUŞ VE TAZE HER TÜRLÜ

BALIK
ET

FRİGORİFİK GEMİ VE MOTORLARLA
MEYVA
SEBZE

Dahili ve harici nakliyatı en emin
ve en ucuz bir şekilde yapılır

E. B. K.
İSTANBUL ŞUBE MÜDÜRLÜĞÜ

EBK 1/1967

Kapak Resmi: Hidrostat balık emme tulumbası (Resim Fishing News International Dergisinden alınmıştır.)

Basıldığı tarih: 25/2/1967

ET VE BALIK KURUMU

ŞARKÜTORİ MAMULLERİ
NEFİS, TEMİZ, UCUZDUR.

NECİMİ

YAYLACIK MATBAASI
İstanbul

TELEFON 950